HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

15 aprilie 2021 *

[Text îndreptat prin Ordonanța din 12 mai 2021]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Recunoașterea și executarea hotărârilor în materie de obligații de întreținere – Regulamentul (CE) nr. 4/2009 – Domeniu de aplicare *ratione temporis* – Articolul 75 – Hotărâri pronunțate de o instanță a unui stat membru înainte de aderarea la Uniunea Europeană”

În cauza C-729/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord, Regatul Unit), prin decizia din 2 septembrie 2019, primită de Curte la 2 octombrie 2019, în procedura

TKF

împotriva

Department of Justice for Northern Ireland,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnii N. Wahl și F. Biltgen, doamna L. S. Rossi (raportoare) și domnul J. Passer, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 octombrie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

– [astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 12 mai 2021] pentru TKF, de R. Lavery, QC, C. McGarrity, solicitor, și M. McGowan, barrister;

– [astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 12 mai 2021] pentru Department of Justice for Northern Ireland, de K. Brown, în calitate de agent, asistat de T. McGleenan, QC, și L. McMahon, barrister;

* Limba de procedură: engleza.

– [astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 12 mai 2021] pentru guvernul polonez, de S. Żyrek, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 noiembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 75 din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (JO 2009, L 7, p. 1, rectificări în JO 2011, L 131, p. 26, precum și în JO 2013, L 8, p. 19).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între TKF, un resortisant polonez, pe de o parte, și Department of Justice for Northern Ireland (Ministerul Justiției din Irlanda de Nord), în calitate de autoritate centrală însărcinată cu îndeplinirea obligațiilor care decurg din acest regulament, pe de altă parte, în legătură cu recunoașterea și executarea în Regatul Unit a unor hotărâri în materie de obligații de întreținere pronunțate în Polonia înainte de aderarea Republicii Polone la Uniunea Europeană.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 44/2001

3 Articolul 66 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), care face parte din capitolul VI din acest regulament, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, prevede:

„(1) Dispozițiile prezentului regulament se aplică numai acțiunilor judiciare intentate și actelor autentice întocmite după intrarea în vigoare a acestuia.

(2) Cu toate acestea, hotărârile pronunțate după data intrării în vigoare sunt totuși recunoscute și executate în conformitate cu dispozițiile capitolului III, dacă acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament:

(a) în cazul în care acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată după intrarea în vigoare a Convenției de la Bruxelles [privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială semnată la Bruxelles la 27 septembrie 1968 (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3)] sau a Convenției de la Lugano [privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, semnată la Lugano la 16 septembrie 1988 (JO 1988, L 319, p. 9, denumită în continuare «Convenția de la Lugano»)] atât în statul membru de origine, cât și în statul solicitat;

(b) în toate celelalte situații, în cazul în care normele de competență aplicate sunt conforme cu cele prevăzute fie în capitolul II, fie într-o convenție încheiată între statul membru de origine și statul membru solicitat, convenție care era în vigoare la data la care a fost intentată acțiunea."

Regulamentul nr. 4/2009

4 Considerentele (31), (44) și (47) ale Regulamentului nr. 4/2009 au următorul cuprins:

„(31) Pentru a se facilita recuperarea transfrontalieră a creanțelor de întreținere, este oportun să se instituie un regim de cooperare între autoritățile centrale desemnate de statele membre. De asemenea, acestea ar trebui să acorde asistență creditorilor și debitorilor de întreținere pentru a putea face uz de drepturile lor într-un alt stat membru prin prezentarea cererilor de recunoaștere, de încuviințare a executării și de executare a hotărârilor deja existente, de modificare a unor astfel de hotărâri sau de obținere a unei hotărâri. De asemenea, în funcție de necesități, autoritățile ar trebui să procedeze la schimburi de informații în vederea localizării debitorilor și a creditorilor și a identificării veniturilor și bunurilor acestora. Autoritățile ar trebui să coopereze între ele prin schimburi de informații de ordin general și să promoveze cooperarea între autoritățile competente din propriul stat membru.

[…]

(44) Prezentul regulament ar trebui să modifice [Regulamentul nr. 44/2001] prin înlocuirea dispozițiilor acestuia aplicabile în materie de obligații de întreținere. Sub rezerva dispozițiilor tranzitorii cuprinse în prezentul regulament, statele membre ar trebui să aplice, în materie de obligații de întreținere, dispozițiile prezentului regulament privind competența, recunoașterea și forța executorie, executarea hotărârilor și asistența judiciară, în locul celor prevăzute în [Regulamentul nr. 44/2001], începând cu data aplicării prezentului regulament.

[…]

(47) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, Regatul Unit nu participă la adoptarea prezentului regulament, nu are obligații în temeiul acestuia și nu face obiectul aplicării sale. Cu toate acestea, acest lucru nu aduce atingere posibilității ca Regatul Unit să își notifice intenția de a accepta prezentul regulament după adoptare, în conformitate cu articolul 4 din protocolul sus-menționat."

5 Articolul 1 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Domeniul de aplicare", prevede la alineatul (2):

„În cadrul prezentului regulament, «stat membru» înseamnă statele membre cărora li se aplică prezentul regulament."

6 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Definiții", prevede la alineatul (1):

„În sensul prezentului regulament:

1. «hotărâre judecătorească» înseamnă o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea acesteia, cum ar fi decizie, sentință, ordonanță sau mandat de executare, precum și o hotărâre privind stabilirea cheltuielilor de judecată de către un grefier. În sensul capitolelor VII și VIII, prin «hotărâre judecătorească» se înțelege, de asemenea, și o hotărâre privind obligațiile de întreținere pronunțată într-un stat terț;

[…]

4. «stat membru de origine» înseamnă statul membru în care a fost pronunțată hotărârea […];

5. «stat membru de executare» înseamnă statul membru în care se solicită executarea hotărârii […];

6. «stat membru solicitant» înseamnă statul membru a cărui autoritate centrală transmite o cerere, în temeiul capitolului VII;

7. «stat membru solicitat» înseamnă statul membru a cărui autoritate centrală primește o cerere, în temeiul capitolului VII;

[…]”

7 Capitolul IV din regulamentul menționat, intitulat „Recunoaștere, forța executorie și executarea hotărârilor”, este împărțit în trei secțiuni. Conform articolului 16 din acest regulament, secțiunea 1, care regrupează articolele 17-22 din regulamentul menționat, se aplică hotărârilor pronunțate într-un stat membru care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere (denumit în continuare „Protocolul de la Haga”). Secțiunea 2, care cuprinde articolele 23-38 din regulamentul menționat, se aplică hotărârilor pronunțate într-un stat membru care nu are obligații în temeiul acestui protocol. Secțiunea 3, care cuprinde articolele 39-43 din același regulament, conține dispoziții comune tuturor hotărârilor.

8 Potrivit articolului 23 alineatul (1) din același regulament:

„O hotărâre pronunțată într-un stat membru care nu are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007 este recunoscută în alte state membre fără a fi necesar să se recurgă la o procedură specială.”

9 Articolul 24 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Motive de refuz de recunoaștere”, prevede:

„O hotărâre nu este recunoscută dacă:

(a) recunoașterea este vădit contrară ordinii publice a statului membru în care se solicită recunoașterea. Criteriul ordinii publice nu poate fi aplicat normelor în materie de competență;

(b) dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră în care să se fi putut apăra, dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă;

[…]”

10 Articolul 26 din acest regulament, intitulat „Forța executorie”, are următorul cuprins:

„O hotărâre pronunțată într-un stat membru care nu are obligații în temeiul Protocolului de la Haga din 2007, executorie în statul membru respectiv, este pusă în executare în alt stat membru atunci când, la cererea oricăreia dintre părțile interesate, a fost încuviințată executarea în statul respectiv.”

11 Capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009 conține dispoziții privind cooperarea între autoritățile centrale. Aceste dispoziții figurează la articolele 49-63 din regulamentul respectiv.

12 Articolul 51 alineatul (1) din același regulament prevede:

„(1) Autoritățile centrale furnizează asistență în legătură cu cererile în conformitate cu articolul 56. În mod special, acestea:

(a) transmit și primesc astfel de cereri;

(b) inițiază sau facilitează intentarea de acțiuni în ceea ce privește astfel de cereri.”

13 Articolul 55 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Cereri prin intermediul autorităților centrale”, prevede:

„O cerere în temeiul prezentului capitol este transmisă autorității centrale a statului solicitat prin intermediul autorității centrale a statului membru în care reclamantul își are reședința.”

14 Potrivit articolului 56 alineatele (1) și (2) din acest regulament:

„(1) Un creditor care urmărește recuperarea unor creanțe de întreținere în conformitate cu prezentul regulament poate formula următoarele cereri:

(a) recunoașterea sau recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri;

(b) executarea unei hotărâri pronunțate sau recunoscute în statul membru solicitat;

(c) stabilirea unei hotărâri în statul membru solicitat atunci când nu există o hotărâre, inclusiv, atunci când este necesar, stabilirea filiației;

(d) stabilirea unei hotărâri în statul membru solicitat atunci când nu este posibilă recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri pronunțate într-un stat diferit de statul membru solicitat;

(e) modificarea unei hotărâri pronunțate în statul membru solicitat;

(f) modificarea unei hotărâri pronunțate într-un stat diferit de statul membru solicitat.

(2) Un debitor împotriva căruia există o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere poate formula următoarele cereri:

(a) recunoașterea unei hotărâri care a dus la suspendarea sau limitarea executării unei hotărâri anterioare în statul membru solicitat;

(b) modificarea unei hotărâri pronunțate în statul membru solicitat;

(c) modificarea unei hotărâri pronunțate într-un stat diferit de statul membru solicitat.”

15 Articolul 75 din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții tranzitorii” și care face parte din capitolul IX din acesta, intitulat „Dispoziții generale și finale”, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică numai în cazul acțiunilor judiciare introduse, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite de la data aplicării acestuia, sub rezerva alineatelor (2) și (3).

(2) Secțiunile 2 și 3 din capitolul IV se aplică:

(a) hotărârilor pronunțate în statele membre, înaintea datei de aplicare a prezentului regulament, pentru care recunoașterea și încuviințarea executării sunt solicitate după această dată;

(b) hotărârilor pronunțate după data de aplicare a prezentului regulament, în funcție de procedurile demarate înainte de această dată,

în măsura în care aceste hotărâri decurg, în scopul recunoașterii și executării, din domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 44/2001.

[…]

(3) Capitolul VII privind cooperarea între autorități centrale se aplică solicitărilor și cererilor primite de către autoritatea centrală începând cu data aplicării prezentului regulament."

16 Articolul 76 din același regulament, intitulat „Intrarea în vigoare", prevede:

„Prezentul regulament intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 2 alineatul (2), articolul 47 alineatul (3) și articolele 71, 72 și 73 se aplică de la 18 septembrie 2010.

Cu excepția dispozițiilor menționate la al doilea paragraf, prezentul regulament se aplică de la 18 iunie 2011, cu condiția ca Protocolul de la Haga din 2007 să fie aplicabil în Comunitate la această dată. În caz contrar, prezentul regulament se aplică începând cu data aplicării protocolului respectiv în Comunitate.

[…]"

Decizia 2009/451/CE

17 În temeiul articolului 2 din Decizia 2009/451/CE a Comisiei din 8 iunie 2009 privind intenția Regatului Unit de acceptare a Regulamentului (CE) nr. 4/2009 (JO 2009, L 149, p. 73), acest regulament a intrat în vigoare în Regatul Unit la data de 1 iulie 2009.

Decizia 2009/941/CE

18 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din Decizia 2009/941/CE a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere (JO 2009, L 331, p. 17), normele acestui protocol se aplică în mod provizoriu în cadrul Uniunii începând cu data de 18 iunie 2011.

Dreptul Regatului Unit

19 Regulamentul nr. 4/2009 a fost transpus în Regatul Unit (inclusiv în Irlanda de Nord) prin Civil Jurisdictions and Judgments (Maintenance) Regulations (SI 2011/1484)] [Regulamentul nr. 1484 din 2011 privind competența și hotărârile în materie civilă (obligații de întreținere)].

20 Articolul 4 punctul 1A din Magistrates' Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986 [Regulamentul tribunalelor de primă instanță (Irlanda de Nord) din 1986 (Legea din 1982 privind competența și hotărârile în materie civilă)] prevede:

„Atunci când grefierul Magistrates' Court for the Petty Sessions (Tribunalul arondismentului) primește o cerere formulată în temeiul articolului 26 din [Regulamentul nr. 4/2009] pentru înregistrarea în vederea executării a unei hotărâri în materie de obligații de întreținere pronunțate într-un alt stat decât Regatul Unit în care se aplică regulamentul menționat, acesta înregistrează [hotărârea] în cauză, sub rezerva articolului 24 din regulamentul menționat și a alineatelor 3 și 4 ale prezentei norme, la instanța respectivă, prin intermediul unui proces-verbal sau al unui memoriu pe care îl înscrie în registrul hotărârilor și îl semnează."

Litigiul principal și întrebările preliminare

21 TKF și AKF, ambii având cetățenie poloneză, s-au căsătorit în Polonia în anul 1991. Ei au avut doi fii.

22 La 1 aprilie 1999, o instanță poloneză a pronunțat o hotărâre în materie de întreținere în favoarea AKF împotriva TKF.

23 În luna decembrie 2002, în fața unei instanțe poloneze, au fost inițiate noi proceduri privind întreținerea. Aceste proceduri au condus la pronunțarea unor noi hotărâri în materie de întreținere, datate 14 februarie 2003, care aduceau modificări la hotărârea inițială.

24 TKF și AKF au divorțat în anul 2004. În luna august 2006, TKF a ajuns în Irlanda de Nord, unde are reședința începând din acel moment.

25 Prin hotărârile din 24 octombrie 2013 și 15 august 2014 (denumite în continuare „hotărârile de înregistrare"), un grefier al Magistrates' Court for the Petty Sessitions District of Belfast and Newtownabbey (Tribunalul Arondismentului Belfast și Newtownabbey, Regatul Unit) a înregistrat și a declarat executorii cele două hotărâri în materie de întreținere pronunțate de instanța poloneză la 14 februarie 2003. Hotărârile de înregistrare au fost pronunțate în conformitate cu articolul 75 din Regulamentul nr. 4/2009. În acestea din urmă, se indică totodată că hotărârile astfel înregistrate sunt executorii în sensul secțiunii 2 din capitolul IV din același regulament.

26 TKF a formulat o acțiune împotriva hotărârilor de înregistrare la High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Înalta Curte de Justiție din Irlanda de Nord, Secția Queen's Bench, Regatul Unit). În susținerea acestei acțiuni, el a arătat în esență că, întrucât Republica Polonă nu era un stat membru în momentul în care au fost pronunțate hotărârile în materie de întreținere în cauză, secțiunea 2 din capitolul IV din acest regulament nu era aplicabilă în speță. El a susținut de asemenea că articolele 23 și 26 din regulamentul menționat nu se aplicau hotărârilor respective și că, în orice caz, aceste hotărâri nu respectau articolul 24 din același regulament, în măsura în care nu exista nicio probă în sensul că TFK ar fi avut cunoștință de procedurile în cauză, nici că ar fi participat la acestea sau că ar fi fost reprezentat în cadrul lor.

27 Acțiunea menționată a fost respinsă de High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Înalta Curte de Justiție din Irlanda de Nord, Secția Queen's Bench), pentru motivul că Regulamentul nr. 4/2009 nu conține nicio dispoziție care să limiteze domeniul său de aplicare temporal doar la hotărârile în materie de întreținere pronunțate de o instanță a unui stat membru după data aderării acestuia la Uniune. În plus, potrivit instanței menționate, deși articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 nu se aplica, capitolul VII din regulamentul menționat era aplicabil în speță în temeiul articolului 75 alineatul (3) din același regulament, având în vedere că

Republica Polonă este un stat parte la Protocolul de la Haga. Prin urmare, instanța menționată a statuat că hotărârile instanței poloneze fuseseră înregistrate și executate în mod valabil în conformitate cu acest capitol.

28 TKF a formulat apel împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere, care are îndoieli cu privire la aplicabilitatea Regulamentului nr. 4/2009 în privința hotărârilor în materie de obligații de întreținere care au fost pronunțate în Polonia înainte de aderarea acestui stat membru la Uniune, precum și cu privire la competența Magistrates' Court for the Petty Sessitions District of Belfast and Newtownabbey (Tribunalul Arondismentului Belfast și Newtownabbey) de a înregistra hotărârile în cauză în temeiul unei dispoziții a articolului 75 din acest regulament.

29 În aceste condiții, Court of Appeal in Northern Ireland (Curtea de Apel din Irlanda de Nord, Regatul Unit) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că se aplică doar «hotărârilor» care au fost pronunțate în state care erau state membre ale Uniunii la momentul pronunțării acestora?

2) Având în vedere că [Republica Polonă] este în prezent un stat membru al Uniunii Europene care are obligații în temeiul Protocolului de la Haga, hotărârile în materie de întreținere pronunțate de o instanță din Polonia în 1999 și în 2003, altfel spus înainte ca [Republica Polonă] să devină stat membru al Uniunii Europene, pot fi înregistrate și executate în prezent într-un alt stat membru al Uniunii în temeiul oricărei dispoziții a Regulamentului nr. 4/2009 și în special:
   (a) în temeiul articolului 75 alineatul (3) și al articolului 56 din Regulamentul nr. 4/2009;
   (b) în temeiul articolului 75 alineatul (2) și al secțiunii 2 din capitolul IV din Regulamentul nr. 4/2009;
   (c) în temeiul articolului 75 alineatul (2) litera (a) și al secțiunii 3 din capitolul IV din Regulamentul nr. 4/2009;
   (d) în temeiul oricăror alte articole din Regulamentul nr. 4/2009?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

30 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că se aplică numai hotărârilor pronunțate de instanțele naționale în state care erau deja membre ale Uniunii la data pronunțării acestor hotărâri.

31 Cu titlu prealabil, trebuie amintit că, prin Regulamentul nr. 4/2009, legiuitorul Uniunii a înțeles să înlocuiască dispozițiile în materie de obligații de întreținere care figurau în Regulamentul nr. 44/2001 cu dispoziții care, ținând seama de urgența deosebită ce caracterizează recuperarea creanțelor de întreținere, simplifică procedura în fața instanței de executare, făcând-o astfel mai rapidă [Hotărârea din 4 iunie 2020, FX (Opoziție la executarea unei creanțe de întreținere), C-41/19, EU:C:2020:425, punctul 32].

32 Astfel cum a statuat Curtea, Regulamentul nr. 4/2009 constituie o *lex specialis* în ceea ce privește, printre altele, chestiunile de competență, de lege aplicabilă, de recunoaștere, precum și de executare a hotărârilor judecătorești în domeniul specific al obligațiilor de întreținere [Hotărârea din 4 iunie 2020, FX (Opoziție la executarea unei creanțe de întreținere), C-41/19, EU:C:2020:425, punctul 33].

33 În ceea ce privește în special articolul 75 din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, acesta prevede la alineatul (1) că respectivul regulament se aplică, în general, numai în cazul acțiunilor judiciare introduse, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite ulterior datei de punere în aplicare a acestuia.

34 Cu toate acestea, prin derogare de la această normă generală, în temeiul alineatului (2) al articolului 75 menționat, secțiunile 2 și 3 din capitolul IV din Regulamentul nr. 4/2009 se aplică anumitor hotărâri pronunțate și anumitor acțiuni judiciare introduse anterior datei de aplicare a respectivului regulament.

35 În speță, din decizia de trimitere reiese că deciziile în materie de obligații de întreținere în discuție în litigiul principal, a căror înregistrare și executare în Regatul Unit sunt contestate, au fost pronunțate în Polonia la 14 februarie 2003, și anume înainte de data aplicării Regulamentului nr. 4/2009. Astfel, după cum rezultă din articolul 76 al treilea paragraf, cu excepția dispozițiilor menționate la al doilea paragraf al articolului 76 menționat, acest regulament se aplică de la 18 iunie 2011, cu condiția ca Protocolul de la Haga să fie aplicabil în Uniune la această dată. Or, conform articolului 4 din Decizia 2009/941, respectivul protocol era într-adevăr aplicabil în Uniune la 18 iunie 2011.

36 În schimb, aceste hotărâri au fost înregistrate și declarate executorii în Irlanda de Nord prin hotărârile din 24 octombrie 2013 și 15 august 2014, astfel încât este posibil ca recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor menționate să fi fost solicitate ulterior datei de aplicare a Regulamentului nr. 4/2009, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.

37 Sub această din urmă rezervă, situația avută în vedere la articolul 75 alineatul (2) litera (a) din acest regulament este, așadar, cea care pare, în principiu, pertinentă în speță, în măsura în care vizează hotărâri pronunțate în statele membre înainte de data aplicării regulamentului menționat, pentru care recunoașterea și încuviințarea executării sunt solicitate începând cu această dată.

38 În aceste condiții, trebuie amintit că Republica Polonă a aderat la Uniune la 1 mai 2004, și anume ulterior datei la care a fost pronunțată fiecare dintre hotărârile în materie de obligații de întreținere, dar anterior momentului în care au fost solicitate recunoașterea și executarea acelorași hotărâri.

39 În acest context, trebuie, așadar, să se stabilească dacă articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 se poate aplica numai în ceea ce privește hotărâri în materie de obligații de întreținere pronunțate în state care erau deja membre ale Uniunii la data pronunțării acestor hotărâri sau dacă această dispoziție se poate aplica și în ceea ce privește deciziile care au fost pronunțate anterior datei de aplicare a acestui regulament într-un stat care nu a devenit membru al Uniunii decât după pronunțarea acestor hotărâri.

40 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați, ci și de contextul în care apare aceasta, precum și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 38).

41 În ceea ce privește modul de redactare a articolului 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009, este necesar să se arate că acesta se referă la hotărâri „pronunțate în statele membre”.

42 Pe de altă parte, în temeiul articolului 2 alineatul (1) punctul 1 prima teză din regulamentul menționat, „hotărâre judecătorească” înseamnă o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță judecătorească „dintr-un stat membru”.

43 Cu toate acestea, astfel cum a arătat Comisia, textele coroborate ale acestor două dispoziții nu permit, în sine, să se considere că o hotărâre, în sensul primeia dintre aceste dispoziții, trebuie să fi fost pronunțată de o instanță a unui stat care, la data pronunțării respectivei hotărâri, era deja membru al

Uniunii. Astfel, deși, din aceste texte, rezultă că este indispensabil ca, în momentul în care recunoașterea sau executarea unei hotărâri este efectuată, să se poată constata că o asemenea decizie provine de la un stat care are, la un asemenea moment, calitatea de stat membru al Uniunii, respectivele texte nu implică, în schimb, faptul că o asemenea calitate trebuie să fi existat în mod necesar la data pronunțării hotărârii în cauză.

44 De asemenea, trebuie să se țină seama și de contextul în care se înscrie articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte.

45 În această privință, trebuie arătat că reiese din considerentul (44) al Regulamentului nr. 4/2009 că dispozițiile tranzitorii ale articolului 75 din acest regulament urmăresc să asigure tranziția între regimul prevăzut de Regulamentul nr. 44/2001 în materie de obligații de întreținere și regimul prevăzut de Regulamentul nr. 4/2009, permițând astfel recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în temeiul Regulamentului nr. 44/2001.

46 În plus, din articolul 75 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 4/2009 rezultă că articolul 75 alineatul (2) litera (a) din acest regulament nu se aplică decât cu condiția ca hotărârile pe care le vizează să intre, în scopul recunoașterii și al executării lor, în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001.

47 Or, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din articolul 66 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, dispozițiile regulamentului menționat se aplică numai acțiunilor judiciare intentate după intrarea în vigoare a acestuia. Principiul respectiv are vocația de a se aplica atât în privința aspectului competenței judiciare, cât și a dispozițiilor referitoare la recunoașterea și la executarea hotărârilor judecătorești (Hotărârea din 21 iunie 2012, Wolf Naturprodukte, C-514/10, EU:C:2012:367, punctul 21).

48 Articolul 66 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede însă că, prin derogare de la principiul menționat, dispozițiile acestui regulament referitoare la recunoașterea și la executarea hotărârilor judecătorești se aplică hotărârilor pronunțate după intrarea în vigoare a regulamentului menționat ca urmare a unor acțiuni judiciare intentate în statul membru de origine înainte de această dată, în cazul în care acțiunea a fost intentată după intrarea în vigoare a Convenției de la Bruxelles privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială sau a Convenției de la Lugano privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (denumită în continuare „Convenția de la Lugano”), atât în statul membru de origine, cât și în statul membru solicitat.

49 În această privință, Curtea a statuat deja că, pentru ca Regulamentul nr. 44/2001 să fie aplicabil în vederea recunoașterii și a executării unei hotărâri judecătorești, este necesar ca, în momentul pronunțării acestei hotărâri, regulamentul menționat să fi fost în vigoare atât în statul membru de origine, și anume statul în care a fost pronunțată hotărârea judecătorească, cât și în statul membru solicitat, și anume în cel în care se solicită recunoașterea și executarea respectivei hotărâri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iunie 2012, Wolf Naturprodukte, C-514/10, EU:C:2012:367, punctul 34).

50 Rezultă că hotărârile în materie de obligații de întreținere care au fost pronunțate de o instanță a unui stat care, la data pronunțării acestor hotărâri, nu era încă membru al Uniunii și în care Regulamentul nr. 44/2001 nu intrase, așadar, încă în vigoare nu intră în domeniul de aplicare al acestui regulament.

51 Într-o asemenea ipoteză, este lipsit de relevanță aspectul dacă acțiunile în justiție care au condus la pronunțarea acestor hotărâri au fost intentate după intrarea în vigoare, în statul în cauză, a Convenției de la Lugano, în măsura în care, la data la care au fost pronunțate hotărârile menționate, Regulamentul nr. 44/2001 nu intrase încă în vigoare în acest stat.

52 Având în vedere cele ce precedă, astfel de hotărâri nu intră nici în domeniul de aplicare al dispoziției tranzitorii a articolului 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009.

53 În măsura în care hotărârile pronunțate în state care nu erau membre ale Uniunii nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001, nu este necesar, astfel, să se extindă la acestea beneficiul dispozițiilor tranzitorii ale articolului 75 din Regulamentul nr. 4/2009, care urmăresc, după cum s-a amintit la punctul 45 din prezenta hotărâre, să asigure recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în temeiul acestui prim regulament.

54 În sfârșit, o astfel de interpretare a articolului 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 este de asemenea conformă cu principiul potrivit căruia o normă precum dispoziția menționată, astfel cum s-a constatat la punctul 34 din prezenta hotărâre, care derogă de la norma generală, trebuie să fie interpretată în mod restrictiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 noiembrie 2007, Granberg, C-330/05, EU:C:2007:679, punctul 30 și jurisprudența citată).

55 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că se aplică numai hotărârilor pronunțate de instanțele naționale în state care erau deja membre ale Uniunii la data pronunțării acestor hotărâri.

Cu privire la a doua întrebare

56 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că articolul 75 din acesta sau orice altă dispoziție din respectivul regulament permite ca hotărârile în materie de obligații de întreținere, pronunțate într-un stat înainte de aderarea sa la Uniune și înainte de data aplicării regulamentului menționat, să fie recunoscute și executate, după aderarea acestui stat la Uniune, în alt stat membru.

57 Cu titlu prealabil, este necesar să se amintească faptul că, așa cum s-a subliniat la punctul 33 din prezenta hotărâre, articolul 75 din Regulamentul nr. 4/2009 prevede la alineatul (1) că respectivul regulament se aplică, în general, numai în cazul acțiunilor judiciare introduse, tranzacțiilor judiciare aprobate sau încheiate și actelor autentice întocmite ulterior datei de punere în aplicare a acestuia.

58 În plus, singurele derogări de la această normă au fost prevăzute în mod expres de legiuitorul Uniunii la articolul 75 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 4/2009.

59 În ceea ce privește derogarea prevăzută la articolul 75 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, reiese însă din răspunsul dat la prima întrebare că această derogare nu este aplicabilă decât hotărârilor pronunțate în state care erau, la data pronunțării acestora, deja membre ale Uniunii. Or, nu aceasta este situația hotărârilor în materie de obligații de întreținere în discuție în litigiul principal, pronunțate la 14 februarie 2003 în Polonia, stat care a aderat la Uniune abia la 1 mai 2004. Această dispoziție nu poate, prin urmare, să constituie temeiul recunoașterii și al executării în alt stat membru a unor astfel de hotărâri.

60 În ceea ce privește derogarea care figurează la articolul 75 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009, aceasta vizează hotărârile pronunțate începând cu data aplicării acestui regulament în funcție de procedurile demarate anterior datei respective. Astfel, nici aceasta nu pare să fie aplicabilă în cauza principală, din moment ce, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 35 din prezenta hotărâre, hotărârile în materie de obligații de întreținere în discuție în această cauză au fost pronunțate anterior datei de aplicare a regulamentului menționat.

61 În plus, după cum s-a subliniat la punctul 46 din prezenta hotărâre, din cuprinsul articolului 75 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 4/2009 rezultă că acest paragraf nu se aplică decât cu condiția ca hotărârile pe care le vizează să intre, în scopul recunoașterii și al executării lor, în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001.

62 Or, Regulamentul nr. 44/2001 nu a intrat în vigoare în Polonia decât începând cu 1 mai 2004.

63 Rezultă, după cum reiese din cuprinsul punctului 50 din prezenta hotărâre, că hotărârile în materie de obligații de întreținere în discuție în litigiul principal nu intră în domeniul de aplicare al acestui regulament și, prin urmare, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 60 din această hotărâre, nu intră nici în domeniul de aplicare al articolului 75 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009.

64 În această privință, împrejurarea, invocată de guvernul polonez în observațiile sale orale, în raport cu articolul 66 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, că Convenția de la Lugano a intrat în vigoare în Polonia la 1 februarie 2000 nu poate, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 51 din prezenta hotărâre, să repună în discuție o asemenea interpretare.

65 În ceea ce privește articolul 75 alineatul (3) din Regulamentul nr. 4/2009, acesta precizează că capitolul VII din acest regulament privind cooperarea între autoritățile centrale se aplică solicitărilor și cererilor primite de autoritatea centrală începând cu data aplicării regulamentului menționat.

66 În această privință, este necesar să se sublinieze că din considerentul (31) al Regulamentului nr. 4/2009 rezultă că legiuitorul Uniunii a dorit să instituie o cooperare între autoritățile centrale pentru a se facilita recuperarea transfrontalieră a creanțelor de întreținere și pentru a se acorda asistență creditorilor și debitorilor obligațiilor de întreținere pentru a putea face uz de drepturile lor într-un alt stat membru (Hotărârea din 9 februarie 2017, S., C-283/16, EU:C:2017:104, punctul 35).

67 Mai precis, potrivit articolului 51 alineatul (1) din regulamentul menționat, aceste autorități furnizează asistență privind cererile prevăzute la articolul 56 din acesta, transmițând și primind respectivele cereri, precum și inițiind sau facilitând intentarea de acțiuni în ceea ce privește astfel de cereri.

68 În temeiul alineatului (1) al acestui articol 56, un creditor care urmărește recuperarea unor creanțe de întreținere în conformitate cu Regulamentul nr. 4/2009 poate formula astfel mai multe tipuri de cereri, și anume, în esență, o cerere de recunoaștere și/sau de încuviințare a executării unei hotărâri, o cerere de executare a unei hotărâri pronunțate sau recunoscute în statul membru solicitat, o cerere de pronunțare a unei hotărâri în statul membru solicitat sau o cerere de modificare a unei hotărâri. În acest caz, creditorul se adresează, în conformitate cu articolul 55 din regulamentul menționat, autorității centrale a statului membru în care are reședința, care trebuie să o transmită autorității centrale a statului membru solicitat.

69 În ceea ce privește debitorul, acesta poate, în temeiul articolului 56 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4/2009, să solicite recunoașterea unei hotărâri care suspendă sau limitează executarea unei hotărâri anterioare sau să solicite modificarea unei hotărâri.

70 Din dispozițiile menționate la punctele 66-68 din prezenta hotărâre, care figurează în capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009, rezultă că rolul autorităților centrale se limitează însă în această privință la acordarea de asistență creditorului obligației de întreținere sau debitorului care o solicită în vederea transmiterii sau a primirii cererilor lor sau a intentării unor acțiuni în ceea ce privește astfel de cereri, în temeiul articolului 56 din acest regulament.

71 În schimb, dispozițiile menționate nu privesc condițiile de recunoaștere sau de executare a hotărârilor judecătorești în materie de obligații de întreținere care fac parte exclusiv din capitolul IV din regulamentul menționat, intitulat „Recunoaștere, forța executorie și executarea hotărârilor”, la care face referire alineatul (2) al articolului 75 din același regulament, iar nu alineatul (3) al acestui articol.

72 În consecință, hotărârile în materie de obligații de întreținere precum cele în discuție în litigiul principal, pronunțate într-un stat înainte de aderarea sa la Uniune și înainte de data aplicării Regulamentului nr. 4/2009, nu pot fi recunoscute și executate după aderarea acestui stat la Uniune într-un alt stat membru în temeiul articolului 75 alineatul (3) din acest regulament.

73 În această privință, Curtea a considerat deja că cererea de asistență adresată autorităților centrale, în temeiul dispozițiilor care figurează în capitolul VII din Regulamentul nr. 4/2009, constituie un drept, iar nu o obligație. O asemenea cerere este, în consecință, facultativă și nu se aplică decât dacă creditorul obligației de întreținere dorește să se prevaleze de ea, de exemplu pentru surmontarea anumitor dificultăți particulare, precum localizarea debitorului obligației de întreținere (Hotărârea din 9 februarie 2017, S., C-283/16, EU:C:2017:104, punctul 40).

74 Or, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 47 din concluziile sale, a admite că recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate de o instanță a unui stat înainte de aderarea acestui stat la Uniune poate să depindă de recurgerea sau de nerecurgerea la diferitele căi pe care le oferă capitolul VII creditorului pentru executarea unei hotărâri în materie de obligații de întreținere ar da naștere unei discriminări între creditorii care aleg să își prezinte cererea prin intermediul autorităților centrale și cei care decid să sesizeze direct autoritățile competente.

75 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că nicio dispoziție a acestui regulament nu permite ca hotărâri în materie de obligații de întreținere, pronunțate într-un stat înainte de aderarea sa la Uniune și înainte de data aplicării regulamentului menționat, să fie recunoscute și executate, după aderarea acestui stat la Uniune, într-un alt stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

76 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Articolul 75 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere trebuie interpretat în sensul că se aplică numai hotărârilor pronunțate de instanțele naționale în state care erau deja membre ale Uniunii Europene la data pronunțării acestor hotărâri.**

2) **Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretat în sensul că nicio dispoziție a acestui regulament nu permite ca hotărâri în materie de obligații de întreținere, pronunțate într-un stat înainte de aderarea sa la Uniunea Europeană și înainte de data aplicării regulamentului menționat, să fie recunoscute și executate, după aderarea acestui stat la Uniune, într-un alt stat membru.**

Semnături